

29.5.2017

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi, liikennekaari@lvm.fi

VIITE **LVM/905/03/2017**

ASIA **Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Invalidiliitto kiittää Liikenne- ja viestintäministeriötä lausuntopyynnöstä. Invalidiliitto ry on fyysisesti vammaisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajijärjestö. Liitto edustaa 148 jäsenyhdistyksensä kautta 30 000 fyysisesti vammaista ja toimintaesteistä suomalaista. Toiminta-ajatuksensa mukaisesti Invalidiliitto edistää näiden henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää.

Yleistä

Esitys on toinen osa niin kutsuttua liikennekaarihanketta, jolla toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitaalisen kasvu ympäristön rakentamiseksi sekä säädösten sujuvoittamiseksi. Esityksellä toteutettaisiin liikennekaarihankkeen toinen osa täydentämällä liikenteen palveluista annettu laki kattamaan koko liikennejärjestelmä. Invalidiliitto on antanut lausuntonsa liikennekaarihankkeen ensimmäisestä osasta. Invalidiliitto arvioi, että nyt lausunnon alla oleva kakkososalla ei tulle olemaan yhtä merkittäviä vaikutuksia Invalidiliiton jäsenkunnan liikkumiseen, kuin mitä ensimmäisellä osalla, miltä osin viittaamme aiemmin lausumaamme. Lausunnolla olevasta kokonaisuudesta lausumme seuraavaa.

Trafin toimivallan täsmentäminen on perusteltua

Invalidiliitto kannattaa, että esityksellä selkeytetään matkustajien valitusteitä ja Liikenteen turvallisuusviraston (Trafin) roolia tässä. On perusteltua, että Trafilla on toimivalta käsitellä tämän lain III osan 1 luvun säännösten rikkomista koskevia matkustajien valituksia paitsi, jos kuluttajariitalautakunta on toimivaltainen antamaan asiassa ratkaisusuosituksen

29.5.2017

kuluttajariitalautakunnasta annetun lain (8/2007) nojalla.

Tämä mahdollistaa, että Trafi pystyy keskitetympin valvomaan henkilöliikennepalvelun tarjoajan velvoitteiden toteutumista, kuten esim. tiedonantovelvollisuuden, taksiliikennettä koskevien velvollisuuksien ja taksiliikenteen palvelujen hinnoittelua. Esitys täsmentää Trafian vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2006 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu täytäntöönpanosta vastaavan elimen toimivaltaa.

Kannatamme myös esitettyä välitys- ja yhdistämispalveluita koskevaa ilmoitusvelvollisuutta ja erityistä tiedonantovelvollisuutta, jotka molemmat ovat perusteltuja lisäyksiä.

MaaS –palveluissa huomioitava esteettömyys ja eri asiakasryhmien tarpeet

Digitalisaatiossa on tärkeää huomioida kaikille eri käyttäjäryhmille sopiva suunnittelu. Lähtökohtana ja edellytyksenä tulee olla esteettömät ja kaikille käyttäjäryhmille saavutettavat sähköiset palvelut. Saavutettavuus tulee huomioida alusta alkaen uusia ratkaisuja kehitettäessä. Yhdenvertaisuusnäkökulman lisäksi on kokonaistaloudellisempaa luoda kaikille sopivia ratkaisuja ja välttää näin kalliit ja turhat erilliskäytännöt tai muiden vaihtoehtoisten palveluiden tarve. On tärkeää huomioida se, että kaikilla henkilöillä ei ole mahdollisuutta käyttää sähköisiä palveluita. Edelleen tulee olla saatavilla myös henkilökohtaista palvelua. Tiedon on oltava ymmärrettävää ja esitetty monikanavaisesti niin, että kaikilla henkilöillä on mahdollisuus päästä siihen käsiksi.

Liikenteen palveluilla mahdollistetaan asiakaslähtöinen liikenteen kehittäminen palveluna. Verkko- ja mobiilipalveluiden saavutettavuus sekä lisäpalveluiden käyttökelpoisuus on turvattava yhdenvertaisesti myös niiden asiakkaiden kohdalla, jotka eivät syystä tai toisesta pysty käyttämään digitaalisia palveluita.

Invalidiliitto haluaa myös todeta, että liikkuminen on katkeamaton ketju. Liikkumisesteiselle henkilölle jo yksikin este tässä johtaa matkaketjun katkeamiseen ja siihen, ettei matkaa voida suorittaa. Katkeamaton matkaketju MaaS-palveluissa edellyttää sitä, että myös tiedot kaluston esteettömyydestä ja mahdollisista lisäpalveluista on kirjattu. Ei esimerkiksi ole hyötyä esteettömästä palvelusta, jos tieto siitä ei ole esteettömästi saatavilla. Lisäksi esteettömyys tulisi huomioida mahdollisimman laajasti eri käyttäjäryhmien kannalta, ottaen huomioon myös ikääntyvän väestön tarpeet. Tiedon palveluista, reiteistä ja aikatauluista tulee olla esteettömästi saatavilla. Tarvittaessa saatavilla tulee olla henkilökohtaista

29.5.2017

neuvontaa ja avustamista.

Invalidiliitto toteaa, että esteettömyys ja saavutettavuus tulisi käsittää esityksessä läpileikkaavammin.

Invalidiliitto haluaa kiinnittää lainsäätäjien huomiota vielä kilpailutusriteereiden vähimmäisehtoihin. Esityksessä ei tule esille saavutettavuuden ja esteettömyyden velvoitteita. Perusteltua olisi, että eri kalustovaatimusten osalta tulisi edellyttää esteettömyysvaatimuksia palvelutasomääritelmässä osana turvallisuusstandardeja, joista tulisi säätää minimitaso esteettömyyden ja saavutettavuuden eri osa-alueista.

Kalusto on merkittävin liikenne- ja henkilöturvallisuutta lisäävä tekijä ammattitaitoisen ja osaavan kuljettajan lisäksi. Liikennepalveluiden esteettömyyden kannalta oleellista on se, että koko matkaketjun esteettömyys huomioidaan. Liikkumisympäristön esteettömyyden lisäksi huomiota tulee kiinnittää muun muassa näkemis- ja kuulemisympäristöön, ympäristön selkeyteen ja hahmotettavuuteen.

Invalidiliitto edellyttää, että liikennepalveluiden esteettömyyttä kehitetään tavoitteellisesti, mihin reunaehdoista luova lainsäädäntö on oiva paikka. Palvelun saavutettavuudelle ja esteettömyydelle tulee asettaa laatumääreet. Julkinen joukkoliikenne ei pääsääntöisesti ole esteetöntä kuin vain suurissa kaupunkikeskittymissä. Vain yksi pitkänmatkan bussitoimija tarjoaa esteetön kaluston, mutta tämänkin yrityksen pysähtymispaikat sijaitsevat usein vaikeakulkuisilla ja ei keskusta-alueilla. Tämä tulee esille myös Invalidiliiton ja Kuntoutussäätiön tekemästä selvityksestä Toteutuuko liikkumisen vapaus vuodelta 2014 (http://www.invalidiliitto.fi/files/attachments/julkaisut/toteutuuko_liikkumisen_vapaus-raportti_web.pdf).

Helsingissä 29. toukokuuta 2017

INVALIDILIITTO RY

Petri Pohjonen
Pääjohtaja

Laura Andersson
Yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Elina Nieminen, lakimies Invalidiliitto ry elina.nieminen@invalidiliitto.fi